

едно съ това прѣдпазливия му характеръ, се отразили напълно и въ начина на водението отъ него войната въобще, и въ военнитѣ му дѣйствия въ частностъ. И безпристрасния сждъ на потомството турилъ и него, наравно съ Александра Великий, Аннибала и Юлий Цезаря, въ числото на най-великитѣ полководци отъ всичкитѣ времена и народи. Но ако се вземе въ съображение, какво влияние е ималъ той и слѣдъ смъртъта си върху начина на водението войнитѣ въ Европа (както това може да се види отъ изслѣдванието на военнитѣ събития въ послѣдующитѣ времена), то едва-ли не трѣбва да бжде туренъ той даже погорѣ. Въ начина на водението войната отъ него за пръвъ пжтъ се проявила, отъ силата на обстоятелствата и на негова гений, важността за затвърдяването на армията въ страната чрѣзъ заеманieto на силнитѣ пунктове, храненieto на войскитѣ отъ магазини и обезпечението съобщенията на армията както съ еднитѣ, тѣй и съ другитѣ. Подобенъ начинъ за водение на войната, правилень, систематически, прѣдпазливъ (особенно до прѣминуването прѣзъ Елба) билъ толкова различень отъ начина за водението на войната въ древнитѣ и срѣднитѣ времена, прѣдъ и слѣдъ въвежданието на огнестрѣлното оржие, че той дѣйствително трѣбва да бжде разглѣдванъ като на-

чало на най-новото искусство за водението на войната и първа, блестяща епоха въ историята за възража и развитието му; а Густавъ-Адолфъ безспорно трѣбва да бжде признатъ за неговъ създателъ.

Къмъ това трѣбва да прибавимъ, че необикновенната дѣятелность на Густавъ-Адолфа въ Германия, прѣзъ 2 год., 4 мѣс. и 14 дневното му стояние въ нея, възбужда неволно и зумление. Постоянно, въ едно и сжщо време, той водилъ писменни и устни политически прѣговори съ всички владѣтели и много градове на Германия и почти съ всички правителства на западна Европа, ръководилъ всичкитѣ, отъ най-важнитѣ до най-дрѣбнитѣ, военни распорѣждания, движения и дѣйствия на шведскитѣ съюзни войски, по всички отдѣли и въ всѣко отношение, вземалъ най-близко лично участие въ военнитѣ дѣйствия отъ всѣки родъ и грижливо, неотстъпно се занимавалъ съ вътрѣшнитѣ работи на Швеция, Финляндия, Лифляндия и Пруссия. Само извънрѣдната му тѣлесна здравина и бодрость и особено — силата на духа и волята можали да удовлетворяватъ такава една ежедневна, ежечасна и многообразна дѣятелность за въ полза на пламенно-любимата отъ него Швеция и за защита на протестантското вѣроисповѣдание и религиозно-политическата свобода на Германия!

Слѣдъ смъртъта на Густавъ-Адолфа, шведитѣ и протестантитѣ искали да водятъ войната по сжщия планъ, въ сжщия обемъ и духъ, както и Густавъ-Адолфъ. Но, въпрѣки високитѣ дарби на Оксеншерна и искусството на шведскитѣ генерали, които се образували подъ влиянието на Густавъ-Адолфа, тѣ можали да му подражаватъ, но не можали сами да творятъ,

не можали да замѣнятъ Густавъ-Адолфа. И за това въ дѣйствията на шведитѣ и протестантитѣ, въ слѣдующитѣ двѣ години слѣдъ смъртъта на Густавъ-Адолфа, се забѣлѣзва единъ видъ стрѣмление за подражание нему — и невѣзможность да се достигне до еднакво съ него съвършенство, и борба на малко отъ новото съ много отъ старото. Дѣйствията на